

ZAČÍNAJÍ NA „L“

- 1 Pavlův společník, lékař; pisatel dvou novozákonních knih.
- 2 Abrahámův synovec, který s ním odešel z Uru a usadil se u Mrtvého moře.
- 3 Město, kde lidé považovali Pavla a Barnabáše za bohy.
- 4 Jákobův tchán, který ho dlouhé roky využíval k vlastnímu prospěchu.
- 5 Bratr Marie a Marty, kterého Ježíš vzkřísil z mrtvých.
- 6 Izraelský kmen, který byl Bohem vyvolený pro kněžskou službu.
- 7 Město, kde žili křesťané, jimž Jan tlumočil výtku za lhostejnost.
- 8 Lábanova dcera, Jákobova manželka, která mu porodila šest synů.
- 9 Pohoří v Palestině, které je proslulé cedrovými háji.
- 10 Co bylo znamením, kterým proroci vyjadřovali zármutek.
- 11 První evropská křesťanka, která žila ve Filipech.
- 12 Dravá šelma, která ve Starém zákoně symbolizuje nepřítele.
- 13 Jméno neznámého krále, jemuž v Přísloví moudrá matka dává ponaučení.
- 14 Metúšáelův syn, který se pochlubil, že provedl krevní mstu.
- 15 Název, který před farizeji Ježíš použil pro označení Heroda.
- 16 Jméno Timoteovy babičky, která ho učila znát Starý zákon.
- 17 Povolání Nimroda, zakladatele Babylónu.
- 18 Množství drahého oleje, který použila Marie, aby pomazala Ježíšovi nohy.
- 19 Příčina neštěstí pocestného, který šel z Jeruzaléma do Jericha.
- 20 Jazyk, kterým mluvili obyvatelé Lystry, když prohlásili Pavla bohem.

1 - LUKÁŠ (Sk 1,1; Kol 4,14), **2** - LOT (1 Moj 13,1-14), **3** - LYSTRA (Sk 14,8-12), **4** - LÁBAN (1 Moj 29.-31.kap.), **5** - LAZAR (Jan 11,1-44), **6** - LÉVIJCI (4 Moj 3,11-13), **7** - LAODIKEJA (Zj 3,14), **8** - LEA (1 Moj 29,21; 29,31-35; 30,16-20), **9** - LIBANÓN (2 Král 19,23), **10** - LYSINA (Mich 1,16; Ámos 8,10; Iz 22,12), **11** - LYDIA (Sk 16,14-15), **12** - LIVJÁTAN (Žalm 74,14), **13** - LEMÚEL (Př 31,1), **14** - LÁMECH (1 Moj 4,23-24), **15** - LIŠKA (Luk 1331-32), **16** - LÓIS (2 Tim 1,5), **17** - LOVEC (1 Moj 10,9-10), **18** - LIBRA (Jan 12,3), **19** - LUPIČI (Luk 10,30), **20** - LYKAONSKÝ (Sk 14,11)

HŘIVNA

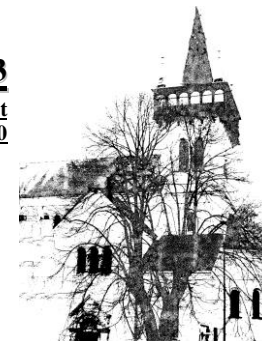
květen 2013

2013 / 10

www.farnost.semily.net
administrátor farností - tel. 739 909 500

mše sv. se konají v kostele v Semilech (KO), v kapli na faře v Semilech (KA), na Koštofranku (KK), v domově důchodců (DD), v Tatobitech (TT) nebo v Chuchelně (CH)

Přehled bohoslužeb v našich farnostech od 13.5.2013 do 26.5.2013

den	hod.	úmysl
13.05.	pondělí	-----
14.05.	úterý	Svátek sv. Matěje KA 8:00 za Boží požehnání pro Irenu a její rodinu Bozkov 16:30 <i>dětská bohoslužba</i> <i>odjezd našeho autobusu pro účastníky bohoslužby v 16:00 z Komenského náměstí - po mši sv. posezení u ohně a opékání</i>
15.05.	středa	KA 8:00 za rodinu Karla Stránského
16.05.	čtvrtek	Svátek sv. Jana Nepomuckého KA 8:00 za † Elišku a Zdeňka Kmínkovy
17.05.	pátek	KO 18:00 za † Jaroslavu Pekárkovou <i>po mši svaté na faře setkání zájemců o průběh sobotní svatodušní vigilie</i>
18.05.	sobota	DD 13:30 za farníky KO 18:00 <i>svatodušní vigilie</i> za zdraví a Boží požehnání pro Marii <i>trvání bohoslužby asi dvě hodiny</i>
19.05.	neděle	SLAVNOST SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO KO 8:30 za živé a † z rodů a duše v očistci TT 10:00 na úmysl CH 15:00 na úmysl

den	hod.	úmysl
20.05.	pondělí	-----
21.05.	úterý	KO 18:00 za zdraví a Boží pomoc pro Štefana a rodinu
22.05.	středa	KA 8:00 za † Zdeňka Stehlíka
23.05.	čtvrtek	KA 8:00 za rodinu Vladimíra Kubíka
24.05.	pátek	KO 18:00 za živou rodinu Kopalovu
25.05.	sobota	DD 13:30 za farníky KO 18:00 za zdraví a Boží pomoc pro Miroslava a rodinu
26.05.	neděle	SLAVNOST NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE KO 8:30 za uzdravení dcery, za † Ludmilu Hochmalovou TT 10:00 na úmysl

SVATÁ JULIE (22.5.)

Žila ve 4. - 5. století. Pocházela ze šlechtické křesťanské rodiny v Kartágu. Toto město bylo roku 439 napadeno a dobytoby Vandaly. Julii prodali do otroctví k bohatému syrskému obchodníkovi Eusebiovi. Julie byla zvyklá žít způsobem zámožných lidí, ale zde musela dělat ty nejnižší práce. Zůstala přesto oddanou křesťankou.

Její pán se jí několikrát pokusil odvrátit od její víry, ale nebylo to nic platné. Nakonec se s tím smířil, protože jinak Julie pracovala tvrdě a spolehlivě. Po několika letech se Eusebius vydal se svým doprovodem na obchodní cestu do Galie.

Během plavby loď zastavila u ostrova Korsika, kde se právě konaly pohanské obřady a oslavy. Felix, guvernér ostrova, pozoroval přistávající loď a cestující, kteří z ní vystupovali, aby se zúčastnili festivalu. Chtěl, aby se slavností zúčastnili všichni, a tak si všiml, že Julie zůstala na lodi. Rozpoznal z toho, že je křesťanka.

Požádal Eusebia, aby mu svou otrokyni prodal, nabídl mu za ni dokonce své nejlepší otrokyně, ale Eusebius odmítl. Guvernér ho proto nechal opít vínem a mezitím předvolal Julii. Řekl jí, že když odpadne od víry a obětuje jejich bohům, dostane svobodu a bude se moci provdat podle svého šlechtického původu. Julie odmítla, a proto ji nechal mučit a ukřižovat.

Někteří učenci se domnívají, že se to mohlo stát o jedno nebo dvě století později (Rudolf Schikora uvádí rok 540, podle Patron Saints to bylo kolem roku 620). Julie je jednou z nejuctívanějších křesťanských osobností v Itálii.

Když vložíme svou důvěru v Ducha svatého, můžeme jít neustále kupředu, od jednoho začátku k druhému, protože Bůh pohřbívá naši minulost v srdci Kristově a sám se ujímá naší budoucnosti. Co by člověka čekalo bez odpuštějící lásky a bez smíření?
(Roger Schutz)

DIVÍME SE, ŽE NÁS DUCH SVATÝ NEMĚNÍ...

Někdy slyšíme: „Kdybych se já změnil, to už bych nebyl já...“ Tak jsme si oblíbili svoji karikaturu sebe, svůj životní styl, svůj životní chaos nebo své zahánění zažíva, že už po žádné velké změně ani netoužíme. Jsme plni sami sebe a divíme se, že Duch svatý nás nemění, i když ho o to občas poprosíme.

Dar Ducha svatého, to ale není bonboniéra! To není nová věčička, která se může jen tak přidat k ostatnímu bohatství, které jsme si nashromáždili. Duch svatý je osoba, a proto se nevejde do našeho srdce, dokud tam nebude moci zaujmout centrální místo. Musíme proto své srdce vyprázdnit, rozšířit, připravit na příchod Ducha.

Tři roky chození s Kristem a deset dní na modlitbách, tak se připravovali apoštolové na příchod Ducha svatého. Bůh v jejich srdcích hloubil prostor, aby v nich bylo jediné: žížeň po Duchu svatém, kterého v plnosti vnímali v Ježíšově životě a který pak zaplavil i jejich srdce. Touto změnou, kterou v nás působí Duch svatý, se teprve stáváme skutečně sami sebou.

(podle knihy Vojtěcha Kodeta: „Hledám tvou tvář“)

DUCH SVATÝ NÁS ČINÍ ODVÁŽNÝMI

Duch svatý dává křesťanovi - který by jinak riskoval, že jeho život bude podřízený pouze úsilí, pravidlům, ba dokonce vnějšímu konformismu - chápavost, svobodu a věrnost. On je skutečně „Duchem moudrosti a rozumu, Duchem rady a síly, Duchem poznání a bázně Boží“ (1z 11,2). Jak by bylo možné bez něj pochopit, že jeho Kristovo je sladké a jeho tíha lehká (srov. Mt 11,30)?

Duch svatý nás činí odvážnými, povzbuzuje nás ke kontemplaci slávy Boží v každodenním životě a práci. Povzbuzuje, abychom ze zkušenosti zakoušeli Kristovo tajemství v liturgii, dává zaznívat Slovu v celém našem životě v jistotě, že nám bude mít vždy co nového říci.

Pomáhá nám k celoživotnímu nasazení navzdory strachu, že zklameme, pomáhá nám čelit nebezpečí a překonávat překážky, které oddělují kultury od hlásání evangelia. Pomáhá neúnavně pracovat pro neustálé obnovování církve bez toho, abychom se považovali za soudce bratří.

(Jan Pavel II.)

Skrze dary Ducha svatého se život křesťana uzdravuje ze dvou smrtelných nemocí: ze stresu a z rutiny. Stres a nuda jsou v podstatě nevědomou podobou rezignace, vyjadřují plíživou beznaděj: „Musím vždycky všechno udělat sám.“
(Michael Marsch)

PROSBY O DAR DUCHA SVATÉHO

Bože, dej mi trochu svého Ducha moudrosti, abych rozpoznal(a), kde mám ustoupit a kde mám plnit svůj úkol.

Bože, dej mi trochu svého Ducha rozumu, abych poznal(a), co ode mne chceš a kdo to se mnou myslí dobře.

Bože, dej mi trochu Ducha rady, abych pomáhal(a) těm, kteří to potřebují a ptají se mne na radu.

Bože, dej mi trochu Ducha síly, abych se odvážil (a) - i proti názoru ostatních - stát při tobě.

Bože, dej mi trochu Ducha vědění, abych se celý život dokázal(a) učit a své znalosti abych používal(a) pro radost a užitek ostatních.

Bože, dej mi trochu Ducha zbožnosti, abych se modlil(a) za druhé a ve všech věcech, i v těch nejmenších, ti důvěřoval(a).

Bože, dej mi trochu Ducha bázně Boží, abych s tím, co jsi stvořil, i když se to zdá zlé, zacházel(a) dobře a abych nic lehkomyšlně neničil(a).

Bez něho je Bůh vzdálený, Kristus zůstává v minulosti, Evangelium je mrtvou literou, Církev pouhou institucí, autorita se stane nástrojem ovládnutí lidí, misie budou pouhou propagandou, liturgie vzpomínkovým rituálem a z křesťanství nám zbude ztročující morálka.

(patriarcha Ignatios IV.)

přemáhá mne stálou chutí dělat zlé. Padre *Luigi* několikrát opravil mou italštinu, řekl mi mnoho trefných slov a postřehů... já litoval... a přijal pokání... a dostal rozhrěšení. Po té jsme s padrem *Pierinem* vyrazili na jeden z přenádherně barevných, rozkvetlých a neskutečně svěžích ostrovů na Nilu uprostřed města Asuán s názvem Isis. Prošli jsem se mezi záhony a rozkvetlými keři, zeptali se zahradníka, který hrabal kovovými hráběmi listí, kolik že je v blízkém ostrovním hotelu turistů, a vyrazili veřejnou dopravní loďkou zdarma zpět do přístaviště pod koptskou katedrálou. Tu jsme tentokrát obdivovali z hladiny Nilu a udělali si i její poslední snímky. Po obědě jsme se se všemi rozloučili, předali jsme jim finanční hotovost, jako hmatatelný výraz díků, také jednu tašku naplněnou ovocem, Sprite, kečupem a sýrem a šli pomalu na vlak. Ten nám vyjžděl v 15 hodin... cesta zpět trvala 16 hodin, když jsme do Káhiry dorazili po sedmé hodině ranní.

V Asuánu někde leží můj mobil, někde se tam asi i povaluje moje simkarta, paměťová karta je asi už vymazána a slouží někomu jinému. Řeka Nil obrazně přijala mé hříchy, které odplavila dál, někam do nehostinných dálav severu. Já uhrančivě zaujat mladistvým vzhledem koptské církve, nádherného města a neskutečně skromných a přesto srdcem bohatých otců comboniánů mohu říci jen jedině: *...v Asuánu zanechal jsem kus srdce svého...*

Bože žehnej všem věřícím, ve všech církvích a prosím Tě z celého srdce dej nám dar Ducha svatého, abychom jednou překonali hřích rozkolu mezi křesťany!

Váš i Kristův, poutník egyptský Lukáš

Pohled na koptskou ortodoxní katedrálu Archanděla Michaela v Asuánu.

Z VRABČÁKU K NILU

Díl sedmáctý: ...v Asuánu zanechal kus srdce svého...

Draží spolu-farníci, draží přátelé, milí Semilané a Žernůvkané, drahé sestry Nepomucenky, v tomto díle bych se nejprve chtěl upřímně omluvit, že jsem Vám před čtrnácti dny nedoručil další díl ze svých dopisů. Nyní Vám rovnou zasílám dva, odpusťte mé gramatické a stylistické chyby, píšete to ve spěchu, protože, co nevidět se s Vámi budu objímat a budu se radovat, že se zase shledáváme.

Nyní bych Vám chtěl nabídnout několik zážitků, postřehů a zkušeností ze svého studijního výletu, který jsem uskutečnil se svým kamarádem a spolužákem Jusufem, diecézním knězem z Nigérie. Putovali jsme na daleký jih Egypta do asi 900 km vzdáleného Asuánu, k tamějším comboniánům. Původně nás mělo jet více, ale jak to tak mezi lidmi chodí, když došlo na lámání chleba, zůstali jsme s Jusufem jen sami dva. Koupili jsme si lístky a vlakem vyrazili v sobotu ráno na jih. Cesta trvala 14 hodin. Do Asuánu jsme dorazili kolem desáté hodiny večerní. Jusuf z toho byl trochu přepadlý, nepředstavoval si takovou štreku. Za to já, já byl nadšený. Jak mnozí z Vás ví, jsem odchovaný vlakem, vlakem cestuji nesmírně rád a pokud to jde - tak všude a kamkoliv. Po celou dobu jsem byl nalepený u okna a sledoval krajinu. Sice jsem měl připravenou knihu, ale ani jednou jsem ji neotevřel, jen jsem se kochal a kochal. Nekonečné roviny, občas skaliska, palmy, mnohá úrodná pole, tisíce lidí, kteří ty pole obdělávali. Traktory jsem viděl snad jen dva, nebo tři...

V Asuánu pro nás k nádraží přijel padre *Giuseppe Cruciani*, italský combonián, veliký ctitel poutního místa Medžugorje. Comboniánský kostel Neposkvrněného početí Panny Marie je doslova pár bloků od nádraží. Na zdi, kolem pozemku je velkým písmem Église Catholique, hlídkující policista nám otevřel bránu a my vjeli na farní dvůr. Byla sobota večer před Květnou nedělí ortodoxního kalendáře. Otcové comboniáni se zde v Asuánu o kostel dělí s koptskou katolickou farností. To jsou ti koptové, kteří jsou sjednoceni s Římem, i když počítají s ortodoxním liturgickým kalendářem. Po zaparkování jsme byli uvedeni na faru, která se od těch našich starých far nijak neliší. Farnost s kostelem zde byla založena již v roce 1895. Ubytovali jsme se v jedné místnosti, kde bylo 6 postelí a výhled do farní zahrady. Byli jsme upozorněni, že druhý den ráno začíná koptská mše svatá u příležitosti Květné neděle v sedm hodin ráno a bude končit kolem dvanácté! Ale že pro nás bude asi výhodnější jít na anglickou mši dle latinského kalendáře v šest hodin večer. Inu zalehli jsme a usnuli jak dudci.

Druhý den ráno jsme se probudili kolem deváté, když jsme již dvě hodiny slyšeli liturgické zpěvy v koptštině z kostela, který s námi sdílel jednu zeď. Po chvíli jsme se v kuchyni nasnídali a vyrazili na prostranství před kostelem. Vše na mne podivuhodně dýchlo, že jsem se stále štípal, zdali nejsem někde na italském venkově, nebo někde na českém venkově. Prostranství před kostelem bylo plné mladých věřících, kteří si onu pětihodinovou liturgickou slavnost občas zpestřili svalovým protažením a pohybem své kostry v chůzi před kostel. Bylo tu i plno malých dětí, pětiletých, i desetiletých. Vyrazili jsme na krátkou procházku ven, po dvou blocích jsme byli uchváeni pohledem na Nil, za nímž se tyčila pouštní stěna se starodávnými hrobkami, viditelnými i z dálky. Nil byl kouzelný, plný zeleně, plný ostrovů, modré vody, lodí, na březích zase rákosí, palmy... šli jsme se projít po krásné promenádě, kde nebylo ani živáčka, jen několik dotěrných prodavačů různých cetek a mnoho kapitánů svých feluk, kteří nám nabízeli krátký

i dlouhý výlet po Nilu. Minuli jsme MacDonald, rozkvětlé růžové keře, jednu z místních zahrad, kde se ve stínu listnáčů chladily v tureckém sedu dvě zahalené muslimky, ve stínu vedlejšího listnáče zase bděl policista. Po chvilku jsme se obrátili a vraceli se zpět. V jednu chvíli nám ještě nabízel své ručně zpracované papyry s různými motivy jeden dotěrný prodavač. Lepil se na nás, obcházel nás, něco mumlal... najednou jsem pocítil lehčí levou kapsu. Prodavač najednou zmizel a já si sáhl do kapsy. Projelo mne jasné vědomí, že v té kapse něco bylo, ale co? Růženec jsem nahmatal, peněženku jsem měl v zadní kapse, pas na faře,...že by telefon?, říkal jsem si... ale ten jsme si přeci musel nechat u postele na faře, vždyť přece by mne tady neokradli.... Okradli! Následující hodiny jsem prožíval s pocitem našvanosti, ponížení. Nejradši bych vrátil čas, chytl prodavače za tu jeho dotěrnou ruku a dal mu pár pohlavků...

Na oběd jsme byli pozváni ke comboniánským sestřám, které tu již přes sto let vedou školu sv. Terezie a mají zde cca 800 žáků. Sester je zde nyní sedm, ale jak se mi jedna pochlubila, zanedlouho zde pro pokročilý věk skončí a tak jich tu zbude jen šest. Musím ještě dodat, že slavnou liturgii vedl koptský katolický biskup s Luxoru *Youhannes Ezzat Zakaria Badir*, který byl pozván k sestřám také na oběd. Když jsem se s ním dal do řeči, ihned mi říkal, že zná kardinála Vlka, a že si ho nesmírně váží pro jeho skromnost, prostotu a jednoduchost. Při obědě, kde bylo sedm sester, tři comboniánští kněží (*Luigi Bianchini*, *Pierino Landonio* a *Giuseppe Cruciani*), otec biskup a koptský pan farář otec *Antonio*, jsem pojednou pocítil veliký klid v srdci a velikou radost. Prostota a chudoba oné místnosti a těch křesťanů kolem mne, mi byla znamením, že mobil je jen mobil.

Oběd byl klasického italské ražení. Předkrm v podobě „pásty“, což byly vynikající lasagne. Jako druhý chod si člověk mohl nabrat části kuřat a zeleninu. Dále přišlo na řadu něco z ovoce a sladká tečka v podobě skvělého dortu.

V podvečer po anglické mši svaté nás padre *Pierino* zavezl k Nubijskému muzeu. Núbie je historické území rozprostírající se v údolí Nilu (části v dnešním severním Súdánu a částí v jižním Egyptě). Ve starověku se zde nacházelo nezávislé království Núbie, které ve 4. století přijalo křesťanství, později bylo nahrazeno islámem jako hlavním náboženstvím. Muzeu je nádherné a unikátní. Ihned po vstupu jsem vyrazil k prvnímu prosklenému stolku a zalapal jsem po dechu: ve vitrínce kniha v češtině. *Evžen Strouhla, Sedmkrát do Nubie*, vedle toho další česká publikace a další... Posunky jsme ukazoval Jusufovi, ať příběhne, než omdlím. Až pak jsem si všiml, že jsem ve veliké expozici, která je věnována československým a později českým výzkumům starověké Nubie...

Další den jsme vyrazili s padrem *Giuseppem* a jeho autem na krásný ostrov Philae na dolní asuánské přehradě. Patří společně s Abú Simbelem a dalšími klenoty do zachráněných památek. To když se stavěla asuánská přehrada, tak tyto památky byly rozřezány a postaveny o něco výše, v horách a na skalách, aby tak byly zachovány i pro další generace. Na ostrov jsme si museli najmout loďku, která nás během asi 10 minut převezla z břehu až k ostrovu. Je zde spousta krásných starověkých památek a chrámů. Také to tu kvete všemožnými květinami a zpívá to všemožnými hlasy různých ptactev. Po návratu jsme pokračovali autem k tzv. horní asuánské přehradě a obdivovali její velikost, přečetli si její úctyhodné parametry a udělali pár fotografických snímků. Poté jsme projeli kolem Súdánsko-asuánské univerzity, kde se to hemžilo mladými lidmi. Univerzita je umístěna na kopci nad městem, cca 15minut autem z centra na rozlehlých

pouštních planinách mírně se svažujících k Nilu. Pláně se však podobají spíše nehostinné poušti, než centru vědění.

V podvečer nás zase padre *Pierino* svou Ladou a neohroženým stylem jízdy vyvezl na druhou stranu Nilu, když jsme museli překonat několik km vzdálený nový most. Pak jsme se vyšplhali na náhorní plošinu na západ od Nilu, která je stovky a stovky kilometrů rozlehlá. U Asuánu se tato poušť hemží elektrickými sloupy, které odvádějí elektřinu z vodní elektrárny na asuánské přehradě do širokého okolí. Poušť je poseta skalisky a vyčuhujícími balvany všech možných tvarů a velikostí. Po půl hodině jsme se dostali na druhou stranu Nilu, přímo naproti centru města Asuán. Z dálky jsme také obdivovali mauzoleum duchovního vůdce šiitské ismailské sekty Aga Khána (1877-1957). Ale sami jsme zastavili až u starého a u nového kláštera sv. Simeona. Tento nový klášter se teprve buduje. Je to taková vesnička. Veliký kostel, spousta malých domečků, několik větších domů, obchod, statek, kde jsem obdivoval krávy a psy. Všude kříže, všude arabské citáty z Bible. V tu chvíli zapadalo zrovna slunce. Bylo to symbolické, z dálky a z nadhledu jsme viděli Asuán se dvěma dominantami – mešitou a obrovskou koptskou katedrálou. A zde na okraji pouště a skalisek vzrůstající koptský klášter!

Další den jsme museli vstát již ve tři hodiny. Protože jsme vyrazili do Abú Simbel. Stejně jako ostrov Philea, i slavný Abú Simbel byl rozřezán a rozebrán a postaven na jiném místě. Úctyhodné dílo starověké, i současné. Jen pro zajímavost, z Asuánu je to cca 300 km na jih do Abú Simbelu, kdy se celou dobu jede pouze pouští. Tu a tam narazíte na nějaké usedlosti, často spjaté s povrchovou těžbou čehosi, ale jinak napravo, nalevo, před námi, za námi, nic, jen písek, kamení, tu a tam elektrické vedení. Po třech hodinách jízdy jsme dorazili do Abú Simbel. Bylo sedm hodin ráno. Zaplatili jsme vstup a obešli umělou horu; několik desítek metrů veliké kolosy soch krále boha Ramses II. byly před námi. Rozsáhlý skalní chrám na břehu Násirova jezera byl věnován hlavním bohům Horního a Dolního Egypta, ale i zbožštělému faraonovi Ramsesu II. Je to kolosální. Menší umělá hora s menším chrámem bohyně Hathory a faraonovy manželky královny Nefertari. V těchto místech mne zaujali potulující se psi, bylo jich tu asi deset. Byli jsme mezi prvními návštěvníky těchto starověkých památek, a psi se kolem nás zbíhali, tu štěně, tu fenka, tu dva stejní černí...žadonili a žadonili. Bylo tu i mnoho ptactva, tak například jsem viděl ledňáčka, ale i holuba. Pak jsem si také vyfotil krásnou ještěrku a přenádhernou vosu.

Po návratu jsme vyrazili do koptské ortodoxní katedrály Archanděla Michaela. Je to jednoznačně nejkrásnější budova, kterou jsem v Egyptě potkal. Vstoupili jsme dovnitř, kde probíhali obřady svatého týdne, bylo zde obrovské množství věřících, ale opět bil do očí počet mladých, počet dětí, mladých rodin, kočárků... V prostředí muslimského Egypta to byl neskutečně krásný a nadějný obrázek koptské a tedy křesťanské budoucnosti krásné egyptské země. Po chvilce jsem si nalevo všiml skupinky věřících, kteří nesledovali dění vepředu v katedrále, ale muže, který jim posunky něco ukazoval... ano ano, byl to překladatel do znakové řeči. I v Asuánu je tedy zastoupena skupinka věřících se sluchovým postižením.

Poslední den po ranní mši svaté jsem zašel ke zpovědi k otci *Luigiovì*. Byl to krásný moment. V Asuánu jsem zanechal své bolesti, přiznal se ke svým chybám, ke svým zlovykům a opakujícím se hříchům těžkým i lehkým, zopakoval jsem, spolu se svatým Pavlem, že chci dělat dobro, ale dělám zlo. Že můj duch chce dobré, ale tělo je silnější a

fakulty. Celý tento plán je známý věhlasnou Comboniho frází „*regenerace Afriky Afrikou samotnou*“, ve které je shrnuto samo jádro celého Comboniho misijního díla.

UVědomíme-li si, že celý plán Daniel sepsal během třiceti šesti hodin následujících po oné římské beatifikaci Markéty Marie Alacoque, můžeme opravdu s klidným svědomím říci, že se jednalo o zásah Boží milostí. Daniel se k tomuto momentu mnohokrát v životě vrací a mnohokrát na něj upozorňuje. Důrazně jej spojuje i s úctou k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu, kterému celé dílo i zasvěcuje.

Jak popisuje jeden z jeho životopisců, Daniel v tomto období prožil zásadní okamžik svého života, když se mu dostalo shůry konkrétních představ o pomoci Africe. Již jsme upozornili, že Daniel nebyl úplně spokojen s představou institutu Nicholase Mazzy ve Veroně. Nyní tedy prožil zcela konkrétní zkušenost s Bohem a byl obdarován konkrétním plánem, na kterém by mohl založit vlastní misionářskou komunitu. Ovšem nepředbíhejme. Dodejme nejprve, že Comboni sepsaný plán doručil papeži Piu IX. a kard. Alessandru Barnabó, toho času prefektu Kongregace Propaganda fidei. Oba mu vyjádřili podporu. Následně Comboni vyjíždí po celé Evropě, aby s plánem seznámil donátory a další zájemce. Bez cizí podpory by totiž plán přišel vniveč. Mezi listopadem 1864 a červnem 1865 navštíví Turín, Lyon, Londýn, Kolín nad Rýnem, dvakrát i Paříž. Při druhé návštěvě ho zde zastihne dopis od kard. Barnabó, ve kterém se prefekt kongregace vyjadřuje k předloženému plánu mnohem konkrétněji než dříve a upozorňuje Comboniho na přílišný idealismus, také na problematičnost spolupráce mezi rozdílnými řády (františkáni, karmelitáni, jezuité, dominikáni,...). Comboni emotivně odpovídá, že pokud mu vyšší místa tento plán odmítnou, sepíše jiný. A jestliže odmítnou i ten, sepíše třetí.

Po návratu do Verony je Combonimu svěřen Nicholasem Mazzou úkol, získat souhlas pro novou misií ve střední Africe. Daniel odjíždí do Říma, kde se setkává s neapolským františkánem Ludovicem Casoriou. Oba jsou kardinálem Barnabó požádáni, aby promysleli možnost rozdělit misií v centrální Africe mezi františkány a právě Mazzův institut. (pokračování někdy příště)

Svatý Danieli Comboni, doprovázej svými modlitbami křesťany na africkém kontinentu, a prosím vypros u Nebeského Otce srdcem horoucí misionáře i pro zemi české!

Váš i Kristův, poutník Lukáš

Z VRABČÁKU K NILU

Díl osmnáctý: Podruhé o svatém Danielu Comboni

Milí přátelé a spolu-farníci semilští, v tomto dopise bych se rád vrátil k líčení popisů života a díla misionáře Afriky, biskupa a zakladatele kongregace misionářů. Je to již nějaký pátek, co jsem Vám napsal první osudy Daniela Comboniho. Asi by bylo dobré se k tomu desátému dílu vrátit a přečíst si ho. Lépe pak budeme vnímat celek jeho života a díla.

Daniele se vrací z první cesty do Jižního Súdánu, kde ho zastihla zpráva o úmrtí maminky. Po sílících zdravotních problémech se výprava rozhodne misií na nějaký čas ukončit a všichni se strastiplně vracejí domů. Po návratu do Itálie se Daniel odebral domů do severní Itálie za svým otcem. Po určité době odpočinku dostal odpovědnost za africké studenty v Mazzově studijním institutu ve Veroně, který - jak již víme - i sám vystudoval. Nicholas Mazza původně chtěl, aby se Afričané intelektuálně a duchovně formovali ve vyspělé Evropě. Odtud by se po několika letech vrátili zpět domů, kde by poskytovali své zkušenosti ať jako učitelé, kněží, řeholnice...

Krátce po tom, co se Daniel Comboni začal s chutí věnovat otázce afrických studentů, se podařilo britské válečné lodi osvobodit v Indickém oceánu určitý počet afrických otroků. Ti se nyní již nacházeli v přístavu Aden na jihu Arabského poloostrova, v dnešním Jemenu. Když se to Mazza dozvěděl, ihned mu vytanulo na mysli, že by z těchto otroků byli mnozí schopni převozu do Verony do jeho institutu sv. Karla. K tomuto úkolu byl vybrán Daniele Comboni, který se tak vypravil na druhou misijní cestu, která směřovala do Adenu v Jemenu, přes Egypt a Rudé moře. Zde pořídil britský pas sedmi mladým Afričanům, se kterými i odcestoval zpět do Verony, kam se dostali v březnu 1861.

Na okraj se zmiňme, že těmto a jim podobným otrokům často nebylo ani deset let. Ztratili rodiče, nebo je dokonce rodiče prodali. Děti se od svých raných let živily prací. Jejich vykoupení z otroctví bylo tedy opravdovým vysvobozením. Byla jim dána možnost nového způsobu života, ovšem ona ani v podstatě neexistovala alternativa, že by se tito dětští otroci kdy vrátili domů do Afriky. Často nikoho ze svých příbuzných ani neznali. Comboni již při své první návštěvě Afriky byl svědkem mnoha obchodů s lidmi i mnoha strašlivých podmínek, ve kterých otroci žili. .

Po návratu do Verony Comboni doufal v brzkou cestu zpět na africký kontinent. Pomoci Africe, to bylo Boží výplní jeho srdce. Ovšem do těchto jeho plánů přišlo několik překážek. Tak předně, v listopadu 1861 byl učiněn další evangelizační pokus v Súdánu vedený bratry františkány. Skupina zhruba padesáti františkánských kněží, bratrů a laických pomocníků se vydalo krátce po svém příjezdu do Káhiry, podél Nilu na jih. V zápětí se však ukázal zoufalý nedostatek zkušeností a nedostatečný čas strávený v Káhire kvůli aklimatizaci. Po cestě zemřelo osm členů výpravy, včetně představeného. Během následujících několika měsíců zemřela většina této početné skupiny. Jen několik jedinců přežilo a vrátilo se zpět do Evropy. V Římě byl tento příběh důvodem k jakési rezignaci nad africkým kontinentem. Po mnoha prohrách a po mnoha zaplacených životech misionářů se přestalo doufat v obrácení Afriky. V roce 1863 byl dokonce vikariát pro střední Afriku, který koordinoval práci misionářů, zrušen.

Jak to však bývá často v dějinách církve, Bůh do této beznaděje posílá svého muže víry a zápalu, „proroka a vizionáře“, který se proti vši beznaději nevzdává a naději neztrácí. Veden vnitřním Hlasem Božím, trpělivě pracuje na uskutečnění Božích záměrů.

Kněz Daniel Comboni tak dále trpělivě pomáhá při vzdělávání afrických studentů ve Veroně. Původní Mazzovu myšlenku o vzdělávání Afričanů v Evropě šíří i do světa, když píše mnoho dopisů různým dárcům a donátorům, kde vysvětluje nejen cíle veronského Mazzova institutu, ale i jeho chod a obsah vyučování (křesťanská věrouka, arabština, italština, aritmetika, dějiny Starého zákona). Zároveň však ve stejné době, tedy mezi lety 1861 až 1864, se sám Comboni myšlenkově vyvíjel a původní plány trochu poopravoval. Všiml si totiž, že vzdělání poskytované Afričanům ve Veroně nenese patřičné výsledky. Rozdílné evropské klima, zvláště pak chlad severoitalské Verony, bylo pro zdraví Afričanů velmi nebezpečné. Všelike nemoci byly překážkami pro kvalitnější vzdělání. Comboni již tehdy věděl o podobném neapolském institutu, který byl veden františkánem Ludovicem Casoriou. Jihoitalské neapolské klima bylo pro zdraví Afričanů mnohem lepší. Snad Daniel i přemýšlel o navázání spolupráce s tímto františkánem, nicméně jeho životopisci podtrhují, že právě tehdy počalo v Comboniho srdci žít vědomí o odlišné cestě.

V září roku 1864 Daniel Comboni zažil něco, co mu změnilo život a co ho nasměrovalo tím směrem, který doposud neúspěšně hledal. Daniel

byl totiž ve Vatikánu v bazilice sv. Petra, kde probíhala beatifikace Markéty Marie Alacoque (1647-1680), mj. známé pro svůj podíl na obnovení úcty k Nejsvětějšímu Srdci Ježíšovu. „*Když jsem byl ve sv. Petru a účastnil se beatifikace Markéty Marie Alacoque, jako záblesk světla do mne vstoupila myšlenka udělat nový Plán pro pokřesťanství Afriky.*“ Tato schopnost Comboniho srdce slyšet Boží vnuknutí v jednotlivých momentech zdánlivě každodenního života je pro něho typická. Je to jakýsi druh otevřenosti Božimu hlasu, který může přijít odevšad a kdykoliv. Je to také jakási stálá připravenost k vedení Ducha svatého. Později právě tyto prvky lze rozpoznat i v comboniánské spiritualitě.

Vraťme se však k onomu plánu pokřesťanství Afriky, který Comboni následně i konkrétně vypracuje, během neuvěřitelných třicetišesti hodin. Počítá v něm např. s tím, že základní obecné a náboženské vzdělání má být v Africe přístupné všem, tedy mužům i ženám, všech kmenů a ras. Dále bylo nutné založit studijní koleje, které měly vyrůst v místech, jak pro Afričany, tak i pro Evropany přístupných. Klima by se tedy mělo blížit africkému, ale zároveň by neměla být nutná dlouhá aklimatizace. V těchto kolejích a studijních centrech by se lidé vzdělávali ke svým budoucím profesím. Tedy jako katecheté, učitelé, doktoři, lékárníci, ale i jako řemeslníci: tesaři, truhláři, krejčí, koželuzi, kováři, stavitelé, ševci, nebo jako farmáři. Ženy se měly formovat převážně jako učitelky a ženy v domácnosti, tedy měly by umět číst, psát, vést jednoduché účetnictví, ale i příst, šít, tkát a starat se o nemocné. Dalším důležitým momentem bylo to, že Comboni počítal s celou Afrikou, nikoliv pouze se stávající misíí ve střední Africe. Proto ve svém plánu počítal s tím, že bude potřeba vytvořit větší počet kolejí a to po celé Africe. Comboni také zpracoval konkrétní výchovu misionářů. Ti by v Evropě měli získat teoretické vzdělání. Následovalo by období nutné aklimatizace s přesunutím přímo do Afriky, kde by postupně pomáhali v zakládání křesťanských vesnic a místních lokálních církví. Ty by se časem měly stát základními stavebními kameny křesťanské Afriky. Comboni v této souvislosti také uvažoval o možných kandidátech ke kněžství. Když říkal, že pro africké kandidáty by nebylo třeba tak dlouhá teoretická příprava ke kněžství jako v Evropě. S africkými kněžími počítal jako s těmi, kteří budou přirozenými vůdci křesťanských komunit. Pro hlubší intelektuální vzdělání pak počítal se čtyřmi velkými křesťanskými univerzitami, jejímiž nutnými částmi by byly teologické